

Nog hobbels in de weg naar toepassing IFRS SME

Conversie RJ-richtlijnen naar IFRS SME is inspannend, maar wordt wel lonend

Cees van Geffen en Jan van der Windt

De IASB publiceerde IFRS for SMEs (hierna: IFRS SME) op 9 juli 2009. Daarmee werd deze bijzondere standaard definitief. Sindsdien kwamen er in de verslaggevingspraktijk in ons land hierover diverse vragen op. Zoals: kun je IFRS SME nu al toepassen in Nederland en wat houdt een IFRS SME-conversie precies in? Maar ook: wat zijn de kostenveroorzakers of tijdvreters? Welke voordelen laten zich identificeren ten opzichte van IFRS-EU en wat zijn de voor- en nadelen in vergelijking met de RJ-richtlijnen? Uiteindelijk slaat de balans wel door in het voordeel van IFRS SME.

Reeds in 2001 startte de IASB een project vanwege een gebleken behoefte aan een 'International Accounting Standard for Small Enterprises'. In 2004 werd hierover een Discussion Paper gepubliceerd, gevolgd door een zogeheten 'staff draft' in 2006 en een Exposure Draft (ED) in 2007. Hierna werd na discussie over de meest geëigende naam uiteindelijk in 2009 gekozen voor de naam IFRS for SMEs. Opvallend is dat er veel commentaar was op de ED en dat in de laatste periode van de commentaarfase nog enkele verregaande vereenvoudigingen zijn doorgevoerd in IFRS SME. In voorgaande edities van *Accountancynieuws* werd, met name door Hugo van der Ende, al uiteengezet welke dat zijn. Daarnaast zijn de verschillen tussen IFRS SME en de RJ-richtlijn beschreven. Maar het lijkt er op dat niet voor iedereen duidelijk is wat een eventuele conversie van een jaarrekening gebaseerd op de huidige RJ-richtlijnen (NL GAAP) naar IFRS SME inhoudt, wat de kosten daarvan kunnen zijn of wat het kost om jaarlijks een jaarrekening op te stellen op basis van IFRS SME. Deze vragen komen hierna aan de orde.

Kan een Nederlandse onderneming IFRS SME al toepassen?

Na enkele jaren van aankondigingen over de mogelijke invoering, de mogelijke benaming, mogelijke implicaties en moge-

lijke voordelen verscheen in de zomer van 2009 de langverwachte IFRS SME standaard. De IASB besloot dat deze standaard met onmiddellijke ingang in werking trad en kon worden gebruikt. Dus ook in Nederland. Of toch niet? Eigenlijk niet, want een Nederlandse rechtspersoon kan er in formele zin nog niets mee. De IFRS SME kan pas beschouwd worden als erkende formele 'GAAP', zodra de Europese Commissie en

'IFRS SME heeft diverse voordelen; zo is de praktische opzet en de geringe complexiteit ervan een aantrekkelijk gegeven.'

of de Nederlandse wetgever goedkeuring heeft verleend tot het gebruik van deze set verslaggevingsregels. Zoals bekend kunnen Nederlandse rechtspersonen thans vrijwillig de IFRS zoals goedgekeurd (endorsed) door de Europese Commissie (IFRS-EU) toepassen (artikel 2:362 BW). Overigens is een belangrijk neveneffect dat indien IFRS-EU vrijwillig wordt gevolgd, de rechtspersoon geen gebruik kan maken van de (publicatie)vrijstellingen voor kleine of middelgrote rechtspersonen en dat deze tevens wettelijk controleplichtig is. Daarmee ontstaat de vraag of dit eveneens

zal gelden indien IFRS SME wordt goedgekeurd door de instanties? Uiteraard is het antwoord daarop nog onbekend, maar zo'n ongewenst neveneffect valt niet uit te sluiten. Daarmee heeft een Nederlandse onderneming die IFRS SME wil toepassen in haar jaarrekening alsdan al een eerste extra kostenveroorzaker te pakken, tenzij deze nu reeds controleplichtig is.

Afgeleide van full IFRS

Het is vanzelfsprekend dat vrijwel alle bepalingen in IFRS SME zijn afgeleid van full IFRS. Bovendien zijn de concepten, principes en grondslagen waarop IFRS (alsmede dus IFRS-EU) en IFRS SME zijn gebaseerd, dezelfde als waarop de RJ-richtlijnen zijn gebaseerd. Dit onder meer via het zogeheten Conceptual Framework, dat door de RJ 'Stramien' is genaamd. Daarmee komt de vraag op waarom een Nederlandse rechtspersoon niet vrijwillig IFRS SME zou kunnen toepassen indien en voorzover zij tevens voldoet aan de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW? Los van enkele bepalingen uit IFRS SME die niet in lijn zijn met specifieke bepalingen uit Titel 9 – hetgeen verschillen betreffen die niet onoverkomelijk lijken – kan moeilijk worden ingezien waarom een jaarrekening die is gebaseerd op IFRS SME, geen in het maatschappelijk verkeer aanvaardbare verslaggevingsnorm zou hanteren en niet het vereiste inzicht zou kunnen bieden?

Internationale bewegingen

Overigens is het opmerkelijk dat onze wet (art. 2:362 BW) de mogelijk biedt om onder voorwaarden een GAAP van een andere EU lidstaat te hanteren, terwijl bekend is dat ten minste één lidstaat (UK) heeft aangekondigd te overwegen op

afzienbare termijn IFRS SME als GAAP toe te staan of zelfs voor te schrijven. De kans is groot dat andere lidstaten dit voorbeeld zullen volgen. Gedacht kan worden aan sommige recent toegetreden lidstaten die thans, bijvoorbeeld vanwege het ontbreken van een nationale GAAP, simpelweg alle ondernemingen (ongeacht omvang of beursnotering) IFRS-EU voorschrijven. Dan kan IFRS SME een logische lastenverlichting opleveren.

Wat houdt een IFRS SME-conversie in?

Zoals ook 'full' IFRS, en dus idem IFRS-EU, een afzonderlijke richtlijn kent voor een IFRS-conversie (IFRS 1), zo heeft IFRS SME er ook één, namelijk IFRS SME 35. Hieronder volgt de aanpak van een conversie.

Transition date

Als een onderneming besluit om met ingang van boekjaar 2009 IFRS toe te passen, dan geldt als transitiedatum 1 januari 2008. Daarmee is in feite de eindbalans 2007 van belang voor deze transitie. Deze datum van conversie zorgt er voor dat de vergelijkende cijfers in de jaarrekening over boekjaar 2009 ook volledig op IFRS SME zijn gebaseerd. Wanneer meerdere vergelijkende boekjaren worden opgenomen in de jaarrekening 2009, moet de conversie plaatsvinden per beginbalans van het oudste boekjaar.

Extra toelichtingen in eerste IFRS SME-jaarrekening

IFRS SME 35 verplicht een overzicht op te nemen in de jaarrekening van de aanpassingen ten opzichte van het eerder gehanteerde stelsel van verslaggevingsregels (accounting policy) op het eigen vermogen en het resultaat voor het huidige boekjaar, het vergelijkende boekjaar en ook de beginbalans. Ook moet iedere toegepaste vrijstelling worden vermeld.

Vrijstellingen

IFRS SME verwacht een aanpassing van de beginbalans van de vergelijkende cijfers (retrospectieve aanpassing). Probleem hierbij is dat vermoedelijk niet iedere onderneming alle gegevens nog beschikbaar zal hebben om deze conversie uit te voeren. Dit is één van de belangrijkste redenen waarom er diverse vrijstellingen zijn opge-

nomen. Dit zijn meer vrijstellingen dan onder full IFRS. De vrijstellingen zijn onder andere (niet limitatief) gericht op:

- fusies en overnames vóór transitiedatum;
- reële waarde of geherwaardeerde waarde als kostprijs voor vaste activa;
- niet splitsen van samengestelde financiële instrumenten.

Kostenveroorzakers en tijdvreters

Vaak worden de potentiële voordelen van IFRS of IFRS SME benadrukt, maar de nadelen in termen van tijd of kosten blijven soms onderbelicht. Uit onze ervaring met IFRS-conversies volgt dat de belangrijkste kostenveroorzakers en tijdvreters te maken kunnen hebben met de volgende onderwerpen:

- pensioenen;
- fusies, overnames en goodwill;
- deelnemingen.

'Pensioenen, fusies, overnames en goodwill en deelnemingen zijn vaak 'de dure onderwerpen' bij IFRS-conversies.'

Pensioenen

Medio 2009 heeft de RJ heeft met de publicatie van de herziene RJ271.3 een belangrijke vrijstelling opgenomen inzake het waarden van de toekomstige tekorten of overschotten aangaande een pensioenregeling geldend voor een Nederlandse onderneming. De hoofdlijn is dat in Nederland onder normale omstandigheden alleen de schuld aan de pensioenverzekeraar behoeft te worden verantwoord. Deze vrijstelling kent IFRS SME niet. Dus de – aan IAS 19 gerelateerde – lastige berekeningen waar Nederlandse ondernemingen de afgelopen jaren tegenaan zijn gelopen, en waarbij zij vaak de hulp van actuarissen hebben moeten inroepen, moeten onder IFRS SME nog steeds plaatsvinden. Dat betekent dat het bekende onderscheid tussen toegezegd-pensioen- en toegezegde-bijdrageregelingen opnieuw relevant wordt. Hierdoor zullen dus wederom actuariële berekeningen moeten worden uitgevoerd bij toegezegd-pensioenregelingen.

Fusie, overnames en goodwill

IFRS SME verplicht bij een overname de totale kostprijs te alloceren naar de identificeerbare immateriële vaste activa, zoals verkoop- en inkoopcontracten, merknaam, debiteurenrelaties en dergelijke. De RJ verplicht deze uitsplitsing niet en schaaft dit allemaal onder de noemer goodwill. De allocatie van de aanschafprijs kan veel tijd kosten. Er dient bijvoorbeeld een wordencontante-waardeberekening te worden opgesteld voor de meerjaren verkoop- en inkoopcontracten.

Daarnaast zullen ook de afnemersrelaties moeten worden gewaardeerd. Ingeschat zal moeten worden hoe lang wordt verwacht dat de relatie in stand blijft. Dit geldt ook ten aanzien van de merknaam. Naast het nodige rekenwerk, kan de discussie over dergelijke afzonderlijke waarderings veel tijd vergen. Er is immers sprake van schattingen en subjectiviteit. Zoals eerder vermeld, geldt voor fusies en overnames voorafgaand aan de IFRS SME beginbalans een vrijstelling. Dat betekent dat de hiervoor genoemde kostenaspecten alleen zien op transacties na de datum van de beginbalans.

Deelnemingen

Daar waar de RJ toestaat om deelnemingen waarop geen invloed van betekenis wordt uitgeoefend in de jaarrekening tegen kostprijs te waarden, moeten deze onder IFRS SME tegen reële waarde (fair value) worden gewaardeerd. De reële waarde moet volgens een bepaalde methodiek worden berekend, waarbij de contante waardemethode veel gehanteerd is. Dit houdt in dat voor alle deelnemingen, ook deelnemingen die in het verleden zijn verworven, jaarlijks een cashflowprognose moet worden opgesteld voor de komende jaren. Vervolgens moeten diverse negatieve en positieve scenario's worden opgesteld, waarna per scenario de contante waarde wordt bepaald. Diverse ondernemingen zullen voor een dergelijke berekening veel tijd en kosten kwijt zijn. Ten eerste voor het überhaupt berekenen van deze waarde, ten tweede voor de waarschijnlijk niet te onderschatten discussie over de methodiek en de gehanteerde parameters.

Voor- en nadelen ten opzichte van full IFRS

IFRS SME heeft diverse voordelen. Een heel belangrijk voordeel is de praktische opzet en geringe complexiteit van IFRS SME. IFRS SME is beperkt van opzet, zeker vergeleken met full IFRS (IFRS SME slechts 230 pagina's, IFRS zo'n 2.800 pagina's), is helder geschreven en bevat een gebruikersvriendelijke indeling van hoofdstukken, alsmede een publiek beschikbare disclosure checklist en voorbeeldjaarrekening. Daarom kan worden verwacht dat ondernemingen en professionals (waaronder accountants) IFRS SME sneller en beter zullen begrijpen en daardoor ook eerder zullen toepassen. De huidige IFRSs vergen veelal een team van specialisten die betrokken zijn bij de totstandkoming en controle van een IFRS-jaarrekening. Door de verminderde complexiteit van IFRS SME mag worden verwacht dat in veel gevallen met slechts één specialist kan worden volstaan, die hierdoor tevens optreedt als generalist. Daarnaast heeft IFRS SME enkele vereenvoudigingen die kosten- en tijdbesparend zullen werken ten opzichte van IFRS.

IFRS SME ingevoerd en nu?

Een ander mogelijk voordeel lijken de beperkte toekomstige aanpassingen van IFRS SME te zijn. Daar waar in full IFRS en daarmee in IFRS(-EU)jaarrekeningen jaarlijks minimaal een aantal aanpassingen verschijnt, als gevolg van nieuwe standaarden, improvements of officiële interpretaties, is de verwachting dat dit bij IFRS SME veel minder zal zijn. De IASB heeft aangegeven de komende drie jaar geen aanpassingen door te voeren in IFRS SME. Ook zal de IASB vervolgens per periode van twee tot drie jaar beoordelen of aanpassingen benodigd zullen zijn.

Voor- en nadelen ten opzichte van NL GAAP

IFRS SME heeft voor een groot deel dezelfde beoogde voordelen als IFRS:

- betere internationale vergelijkbaarheid van ondernemingen;
- meer transparantie en consistentie in de verslaggeving van niet-beursgenoteerde ondernemingen;
- de bereikbaarheid voor financiering is landgrensoverstijgend;

- één set verslaggevingsregels voor een internationaal opererende onderneming, zonder diverse afzonderlijke nationale verslaggevingsregels voor buitenlandse deelnemingen.

De nadelen betreffen de kostenveroorzakers en tijdvreeters, zoals eerder in dit artikel aangegeven. Daarnaast is een eenmalig nadeel dat de onderneming en diens daartoe aangewezen specialisten zich volledig op de hoogte moeten stellen van een set nieuwe verslaggevingsregels. **An**

Mr. C.J.A. van Geffen (l.) en drs. J.L. van der Windt RA. Cees van Geffen is werkzaam als senior manager bij Ernst & Young Accountants LLP en Jan van der Windt als directeur bij Solutional B.V.

Beste hogeschool voor accountancy volgens Studiekeuze123.

In februari starten weer onze opleidingen

Financieel-economisch & Administratief	BKC, BKB, PDB, Moderne Bedrijfsadministratie, Vakopleiding Bedrijfsadministratie & Accountancy, HBO SPD, MC Operational Auditing, Administrateur Controller, Master Finance & Control
Accountancy	MBA, VBA, HBO SPD, HBO Accountancy, MC Accountant-Administratieconsulent, MC Compliance Officer, MC Bedrijfsovername & Fusiespecialist
Fiscaal	Belastingassistent, Belastingconsulent, HBO Fiscaal Recht, MC Belastingadviseur
Management	Nemas® Middle Management, HBO Bedrijfskunde
Payroll	Praktijkdiploma Loonadministratie, Vakopleiding Payroll Services, Consultancy Payroll Services, HBO Management Payroll Services
PE-cursussen (CPD)	korte update programma's met PE-punten voor salarisprofessionals, accountants en administrateurs

Amsterdam: (020) 56 77 800 Eindhoven: (040) 21 46 060
Rijswijk: (070) 30 74 274 Rotterdam: (010) 41 41 526
Zwolle: (038) 45 50 360

info@mvp.nl www.mvp.nl

 **Markus Verbeek
Praehop**